

Groen doet goed: buitenspelen en natuurbeleving in de kinderopvang

Workshop Inspiratiedag Opgroeien - 9/10/2025

Leen Dom – Onderzoekscentrum Pedagogie in Praktijk

KdG Research

Karel de Grote Hogeschool

Wat was je favoriete ervaring in je kindertijd?

Inhoud workshop

1) WAAROM?

- Argumenten pro voor kinderen en begeleiders
- Onderbouwd door onderzoek & theorie

2) WAT?

- Definitie natuurbeleving & buitenspelen
- Relevante wetgeving en kaders

3) HOE?

- Praktijkvoorbeelden en inspiratie
- Materiaal en inspiratie om met je leerlingen te werken

Na deze sessie ga je naar huis met concrete ideeën om het thema natuurbeleving en buitenspelen met je leerlingen aan te pakken.

WAAROM?

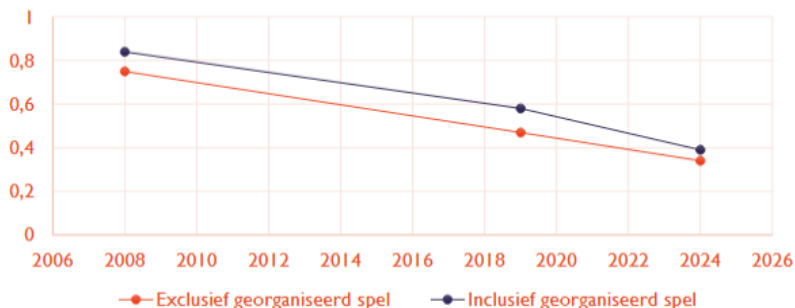
Spelen kinderen nog buiten?

1

Het gaat slecht met het buitenspelen in de woonomgeving. Het aantal kinderen dat buiten speelt, gaat steeds verder achteruit.

Evolutie van de speelindex in de 7 historische wijken: 2008 - 2019 - 2024
075 - 0,47 - 0,34

We berekenen per wijk een **speelindex**: we delen daarvoor het aantal geobserveerde spelende kinderen over 10 telrondes samen, door het aantal kinderen dat in deze wijk woont. Zo controleren we voor het schommelende aantal jonge inwoners in een wijk. Met de speelindex kunnen we vergelijkingen maken doorheen de tijd en tussen verschillende wijken.

Het buitenspelen in de buurt gaat gestaag verder achteruit.

- Op basis van de 7 wijken die we ook al in 2008 en 2019 onderzochten.
- **Sinds** het vorige buitenspeelonderzoek in 2019 zien we **28,3% minder kinderen buiten spelen**. In een wijk waar 100 kinderen wonen, telden we na 10 telrondes gemiddeld nog maar 34 kinderen. In 2019 was dat nog 47 kinderen, in 2008 nog 75.
- Op 16 jaar tijd, sinds 2008, is de speelindex dus meer dan gehalveerd.
- Over alle in 2024 onderzochte wijken samen bedraagt de speelindex **gemiddeld 0,39**. Dat is iets hoger dan de gemiddelde speelindex dan de 7 'historische' wijken (0,34), maar het verschil is beperkt.

Dom Leen (leen.dom@kdg.be) is z

Uitdagingen

“...in recent years there has been a fundamental shift away from **biophilia** (an innate potential for psychologically bonding with nature to ‘**videophilia**’.” (Pergams & Zasadie, 2006 in Soga, 2018)

Natuur=

- ‘rust- en toevluchtsoord’ ↔ ‘de gevaarlijke andere’
- ‘bedreigde plaats’ ↔ ‘bedreigende plaats’

“In de natuur vindt een kind vrijheid, fantasie en privacy: een plek ver van de wereld van de volwassenen, een apart plaats” (Louv, 2005)

“Het vraagt tijd, losse, ongestructureerde droomtijd om de natuur te ervaren op een betekenisvolle manier. Zo’n tijd wordt een schaars goed, omdat tijd geconsumeerd wordt door vele onzichtbare krachten, omdat onze cultuur zo weinig waarde hecht aan natuurspel.” (Louv, 2005)

Kinderen willen meer natuur en groen

"De stad is niet groen maar grijs, alé soms is het grijs, de stenen zijn grijs, de kerk is grijs."

"Ik vind de stenen lelijk, zo grijs en zo lelijk!"

"Beton geeft een koude, ongezellige sfeer. Er moet groen zijn om een warm gevoel te hebben."

VVJ (2019), *Natuur en milieu door de bril van kinderen en jongeren. Syntheserapport belevingsonderzoeken in kindvriendelijke steden en gemeenten.*

Groen doet goed

Figuur 1: De vier argumenten pro natuurbeleving (Lammens et al. 2024).

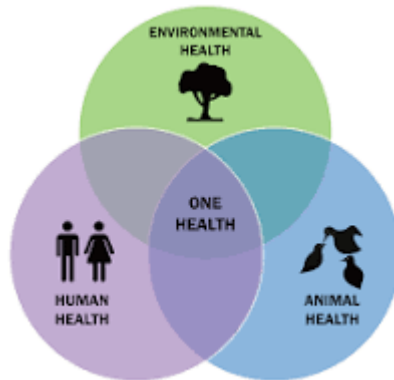
Lammens, Dom & Van Daele (2024). *Ieder kind recht op natuur? Vier argumenten pro natuurbeleving in de buitenschoolse opvang:*

https://www.kdg.be/sites/kdg/files/2024-12/RAPPORT%20BOANa_ieder%20kind%20recht%20op%20natuur.pdf

ARGUMENT 1: GEZONDHEID EN WELZIJN

- **Fysieke gezondheid:** microbiom – immuunsysteem – beweging (minder obesitas) – gezondere voedingsgewoonten
- **Emotioneel welzijn:** rustgevend, ontspannend
- **Sociaal welzijn:** minder verveling, minder ruzie, meer pro-sociaal gedrag
- **Herstel van het mentaal welzijn:** natuur werkt stressverlagend bij kinderen met extra zorgbehoeften

ARGUMENT 2: ONTWIKKELING VAN HET KIND

*“Toen we het dierspel speelden [in het natuurreservaat], voelde ik me vrij om weg van school te zijn, omdat er op school veel regels zijn en we niet zoveel dingen kunnen doen. Toen we daar naar buiten gingen, zaten we niet vast tussen de muren, we konden overal heen.”
(Adams & Bauchamp, 2021, onderzoek van spel van kinderen in een natuurreservaat in het V.K.)*

- **Fysieke en motorische ontwikkeling:** grove en fijne motorische vaardigheden (fitheid, evenwicht, coördinatie)
- **Sociaal-emotionele gedragsontwikkeling:** zelfregulering, zelfvertrouwen, sociale vaardigheden, buffer tegen stress
- **Cognitieve ontwikkeling en taalontwikkeling:** aandacht en concentratie, denkvaardigheden, natuurkennis, taalgebruik
- **Spirituele ontwikkeling:** ‘ander tijdsperspectief’

ARGUMENT 3: SPELKWALITEIT

- Nieuwsgierigheid en **verwondering**
- **Autonomie**: kinderen bedenken vaak hun activiteit zelfstandig
- **Creativiteit**: vrij spelen in een grotere, inspirerende omgeving zonder al te strikte regels
- **Fantasierijk spel**
- **Gendergelijkheid**: doorbreken van traditionele genderpatronen
- **Risicovol spel**
- **Open einde spel**

“Mikael (bijna 4); Fredrik (3) en Niclas (3) stoppen met het spelen van piraten (...). Niclas: ‘We kunnen naar het bad gaan... daar kunnen we springen’. (Ze lopen naar de rotsen). Niclas: (springt naar beneden) ‘Nu sprong de moeder...’ ‘Ik ben de moeder’. Mikael: ‘En ik ben de vader’. Fredrik: ‘En ik ben...’. Niclas: ‘Er kunnen twee moeders zijn’. Fredrik: ‘Ja, plons!’ (springt). (Aggard et al., 2011, onderzoek in een Zweedse outdoor kindergarten).

ARGUMENT 4: NATUURVERBONDENHEID & DUURZAME ONTWIKKELING

Natuurverbondenheid:

- zintuiglijke ervaringen
- vreugdegevoelens
- ruimte en gebrek aan regels
- tijdloosheid
- één zijn met de natuur en de gemeenschap

Heel wat onderzoek toont aan dat de belangrijkste factor in ecologisch bewustzijn bij volwassenen **ervaringen in de natuur zijn, in de kindertijd**. Door kinderen al heel jong in contact te brengen met de natuur werk je aan hun **ecologisch bewustzijn** en aan hun opvoeding tot burgers die op een duurzame manier met de aarde omgaan.

"Het voelde alsof we een deel waren van de natuur, het was niet zoals op school zijn en een spel spelen, het voelde alsof we de natuur waren, en het was zo kalm en vredig daar buiten." (Adams & Bauchamp, 2021)

VOORDELEN VOOR BEGELEIDERS

“Wanneer we binnen zijn, komen kinderen vaak naar ons met de vraag: wat gaan we doen? Zijn we buiten, dan doen ze dat niet. We kunnen gewoon een overzicht houden. Maar we kunnen ook relaxen en van de frisse lucht genieten.” (kinderbegeleider)

Minder werk:

- buitenactiviteiten vragen minder voorbereiding
- een natuurlijke buitenruimte is vanzelf stimulerend en gevarieerd
- meer vrijheid voor kinderen, minder regels nodig

Rust, vervulling en vrede:

- minder lawaai en drukte, minder ruzies
- buiten is een plek waar ze kunnen genieten

Kleine geneugten en ontmoeting:

- pleziertjes: bloemen plukken, munt knippen, kijken naar vogelnesten
- samen met collega's: werk verdelen

Drempels: een toegankelijke groene buitenruimte is niet overal aanwezig, praktische drempels (vuil, aan- en uitkleden), baby's steken dingen in de mond, slapen, slecht weer

Geuens, Willockx & Janssen (2024). Journal of Outdoor and Environmental Education. Exploring the power of natural outdoor spaces in enhancing early childhood practitioners' wellbeing:

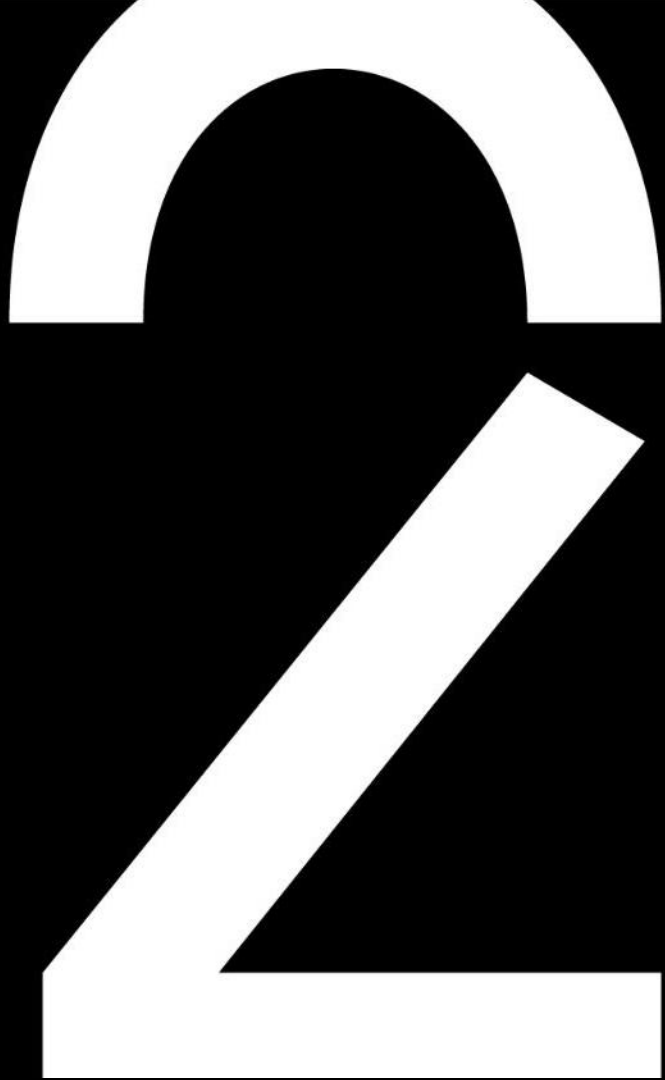
[https://www.kdg.be/sites/kdg/files/2024-](https://www.kdg.be/sites/kdg/files/2024-11/Exploring%20the%20power%20of%20natural%20outdoor%20spaces.pdf)

[11/Exploring%20the%20power%20of%20natural%20outdoor%20spaces.pdf](https://www.kdg.be/sites/kdg/files/2024-11/Exploring%20the%20power%20of%20natural%20outdoor%20spaces.pdf).

<https://www.kdg.be/onderzoek/onderzoekscentra/pedagogie-praktijk/alle-kinderen-naar-buiten>

WAT?

Verschillende vormen

NATUURBELEVING

1 Natuurcontact
in de opvang

2 Georganiseerd
natuurspel in
de opvang

3 Vrij natuurspel
in speelnatuur

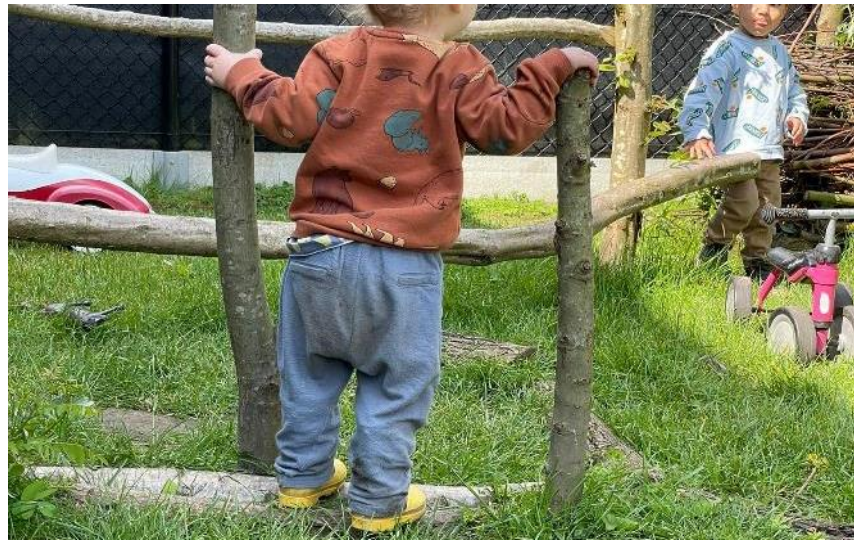
Figuur 2: De schaal van natuurbeleving (Lammens et al. 2025).

BUITENSPELEN

Al het spelen dat plaatsvindt in de buitenlucht. Spelen kan daarbij één of meer van de volgende vormen hebben:

- **actief:** met fysieke activiteit
- **vrij:** ongestructureerd en zelfgestuurd
- **natuurlijk:** in de natuur of met natuurlijke elementen zoals water
- **avontuurlijk:** spannend, onvoorspelbaar en met risico
- **sociaal:** in interactie met anderen

ten Tije, van Gorp, 't Lam & Singh (2024). *Buitenspelen onder de loep. Inzicht in de definitie van buitenspelen.*

Wetgevend en pedagogisch kader: opvang baby's - peuters

Vergunningsvoorwaarden

Art. 17. Er is voldoende, vlot en veilig bereikbare buitenspelmogelijkheid die afgestemd is op het aantal vergunde kinderopvangplaatsen en op de leeftijd van de kinderen.	Buiten spelen is essentieel voor een goede ontwikkeling van kinderen. Daarom is het belangrijk dat de kinderen effectief buiten komen of buiten kunnen spelen. Even belangrijk is dat de organisator ook buitenactiviteiten voorziet. Een aangrenzende buitenruimte met een bepaald aantal m ² is daarvoor niet verplicht. Wel zorgt de organisator voor buitenspelmogelijkheid voor de kinderen. Er moet een plaats zijn waar men naartoe kan gaan om met de kinderen buiten te spelen. Die plaats moet vlot en veilig bereikbaar zijn, voldoende groot voor het aantal kinderen en afgestemd zijn op hun leeftijd.	De organisator zorgt voor buitenspelmogelijkheid voor de kinderen. <u>De organisator stelt zichzelf o.a. volgende vragen:</u> - Hoe zorg ik dat buiten spelen een vast onderdeel is van mijn dagelijkse activiteiten? - Hoe organiseer ik het buiten spelen? - ?
--	---	---

Geen vereiste om een
buitenoppervlakte te hebben!

Pedagogisch raamwerk

BIJDAGEN AAN ECOLOGISCH BEWUSTZIJN

'Kinderopvang draagt bij tot een ecologisch bewustzijn, een respectvolle en duurzame omgang met de leefomgeving. Zo'n houding streeft ernaar dat kinderen en medewerkers zich verbonden en medeverantwoordelijk voelen voor de natuurlijke omgeving' (MeMoQ, 2014: 19-20).

OPVOEDEN VOOR EEN DUURZAME SAMENLEVING

'De kinderopvang maakt deel uit van een samenleving die inzet op **duurzame ontwikkeling** en die wil voorzien in de behoeften van de huidige generatie, zonder de mogelijkheden van de toekomstige generaties, zowel hier als in andere delen van de wereld, om in hun behoeften te voorzien in gevaar te brengen. Het gaat daarbij om keuzes op ecologisch, economisch en sociaal vlak, die bijdragen aan een wereld die efficiënter, zuiniger en op lange termijn meer continu omgaat met de aarde' (MeMoQ, 2014: 19-20)

Pedagogisch raamwerk

MEMOQ dimensie 5 omgeving

Er wordt geregeld naar buiten gegaan (voor buitenspel, uitstappen in de buurt, ...)

--	--	--	--

15 basiscompetenties

EMOTIELE ONDERSTEUNING

- 5** Stimuleert positieve contacten tussen baby's en peuters onderling en stelt grenzen.
- 6** Herkent de sociaal-emotionele behoeften van het kind en speelt hierop in

EDUCATIEVE ONDERSTEUNING

- 3** Stimuleert elke baby/peuter in zijn ontwikkeling, gaat uit van zijn talenten en ondernemingszin.
- 4** Ondersteunt het kind bij al zijn activiteiten.
- 7** Zorgt voor een stimulerende, veilige, hygiënische en gezonde speelomgeving voor baby's en peuters.

DAGVERLOOP

- 12** Begeleidt de kinderen bij hun aankomst en afhaalmoment.
- 13** Bereidt baby- en peutermaaltijden, organiseert en begeleidt eetmomenten
- 14** Organiseert rust- en bewegingsmomenten.
- 15** Verzorgt de kinderen in functie van zijn behoeften.

Wetgevend kader: opvang schoolgaande kinderen

In het nieuwe BOA-Decreet is er geen expliciete aandacht voor buitenspelen en natuurbeleving. Eén van de hoofddoelen is wel het bieden van **ontplooiingskansen voor kinderen:** zoveel mogelijk speelmogelijkheden, keuzevrijheid en aandacht voor rust

Wat zegt Opgroeien over buitenspelen/natuurbeleving?

Opgroeien moedigt de kinderopvang en ouders aan om kinderen **dagelijks buiten** te laten **spelen**. Dit bevordert motorische vaardigheden, stimuleert de zintuigen en draagt bij aan een positief welbevinden.

<https://www.opgroeien.be/aanbod/kinderopvang/voorzieningen/kwaliteit-en-beleidsvoerend-vermogen/spelen-en-bewegen>

Ook **baby's** profiteren van buiten zijn:

- Ze ontdekken materialen met hun **zintuigen** (gras, zand, water), zolang het veilig kan georganiseerd worden.
 - Ze ervaren **de natuur** en haar veranderingen door de seizoenen heen.
 - Ze ontwikkelen motorische en sociale **vaardigheden** door de buitenwereld te verkennen.
- Baby's hoeven niet uren buiten te zijn; **korte momenten volstaan**. Kleine groepjes kunnen samen met een begeleider naar buiten.

HOE?

een gedeelde visie

- nadenken over buiten gaan: waar droom je van? wat is haalbaar? welke begeleidershouding willen we?
- vertrekken van het waarom en de voordelen.
- methodieken: onderzoekende wandeling, bucketlist voor buitenspelen, collage maken, bezoek/jobshadowing van inspirerende praktijken

aanbod voor kinderen

- sensomotorisch spel
- risicovol spel
- de zintuigen
- de vier seizoenen
- de natuurelementen: aarde, water, lucht en vuur
- de natuur naar binnen brengen
- afgestemd op de leeftijd
- taal ontwikkelen
- verzamelen, stapelen van natuurlijke materialen
- loose parts play

verankering

- vergroenen van de buitenruimte
- een moestuin
- planten in de opvangruimte
- bloemen in de tuin
- dieren in de opvang
- regels en afspraken over buitenspelen

samen met ouders en buurt

- ouders informeren: van bij de start visie communiceren
- documenteren: foto's en observaties van buiten spelen communiceren
- ouders laten mee denken en doen
- groene plekken in de buurt bezoeken
- buurt betrekken

Pijlers van natuurlijk buitenspel

- Een buitenruimte is in alle **seizoenen** interessant
- De **oerelementen**: water, aarde, lucht en vuur zijn aanwezig
- Alle **zintuigen** worden aangesproken (bewegen als 6^e zintuig)
- Uitdagingen voor elke leeftijd
- Ruimte voor spel, rust, ontdekken en creatief werken wisselen af

Bron: Kaboutersoep en Wonderblaadjes Ity Busstra

Praktijkvoorbeelden en inspiratie: KDV Het Nachtegaaltje, Gent

Inspirerende visietekst:

<https://www.opgroeien.be/sites/default/files/intern/nachtegaaltje-buitenspelen-visietekst.pdf>

“Het gaat over verwondering opwekken bij kinderen. Je gaat wandelen en je ziet een molshoop. Bij ons gaan de kindbegeleiders mee liggen op de grond en luisteren. Ze nemen foto’s van de molshoop en op de volgende wandeling gaan ze terug kijken of die molshoop er nog is.”

“Ouders weten van bij de start dat wij veel buiten gaan. Wij documenteren veel en hebben in de gang een tv-scherm hangen waarop we voortdurend foto’s laten afspelen. Als de modderdag eraan komt, dan tonen we al twee weken voordien foto’s van de modderdag van vorig jaar. Ouders zien wat de modderdag is en hoeveel plezier de kinderen eraan beleven.”

Praktijkvoorbeelden en inspiratie: KDV De Toverhazelaar, Sint-Katelijne Waver

“Wat werkt is dat je de kinderen betreft: zelf schoenen halen, jasjes halen, het naar buiten gaan is een activiteit op zich en wordt een ritueel. Hetzelfde met wasbare luiers: luiers ophangen aan de wasdraad, opvouwen, dat doen we samen met de kinderen. Dat wordt zo ook deel van hun dag.”

Praktijkvoorbeelden en inspiratie:

De Ontdekkplek, Berlaar

“Wij hebben gezegd, we willen elke dag naar buiten gaan maar dan willen we dat niet moeten doen met onze goeie jas. En dan hebben we jassen aangekocht zodat het voor de begeleiders ook handig is om in weer en wind mee naar buiten te gaan.”

beleefstuin

Naar buiten gaan als het regent en stampen in de plassen geeft zoveel plezier. Dankzij onze speciale buitenpakjes, mutsen, sjaals en laarsjes, zijn we elke dag buiten. In onze grote tuin staan natuurlijke materialen centraal. De peuters kunnen balanceren en klauteren op houten boomstammen, zich verstoppen in de wilgenhut, muziek maken op ons klankenbord of zich uitleven in de buitenkeuken. Er is veel gras en zand, met daaromheen paadjes om te fietsen of met pop en buggy een wandelingetje te maken.

Op de 1e verdieping hebben we ook een groot terras dat aansluit op de leefruimte van de allerkleinsten. Voor hen voorzien we een rustig, schaduwrijk plekje zodat ze alles op eigen tempo kunnen ontdekken en beleven.

Dankzij onze 2 grote wandelkarren kunnen we wekelijks op uitstap naar de markt of op bezoek bij de dieren in onze omgeving.

Praktijkvoorbeelden en inspiratie: IBO Koraal vzw Antwerpen

“We hebben aandacht voor wat er zich toevallig voordoet: kinderen die paddenstoelen, insecten onder een boomstam of takken vinden.”

“We hebben een slogan op T-shirts en stickers laten zetten: ‘Spelen is altijd een beetje vuil worden.’ Reservekleden worden dan ook voorzien in de opvang.”

Spelen met wind en zwaartekracht

Spelen met kosteloos materiaal

Op ontdekking met kosteloos materiaal

Spelen met wind en lucht

Buitenavonturen met aarde

Filmpjes spelen met aarde

Zorgen voor natuur

Waterpret

Waterpret

Verwondering

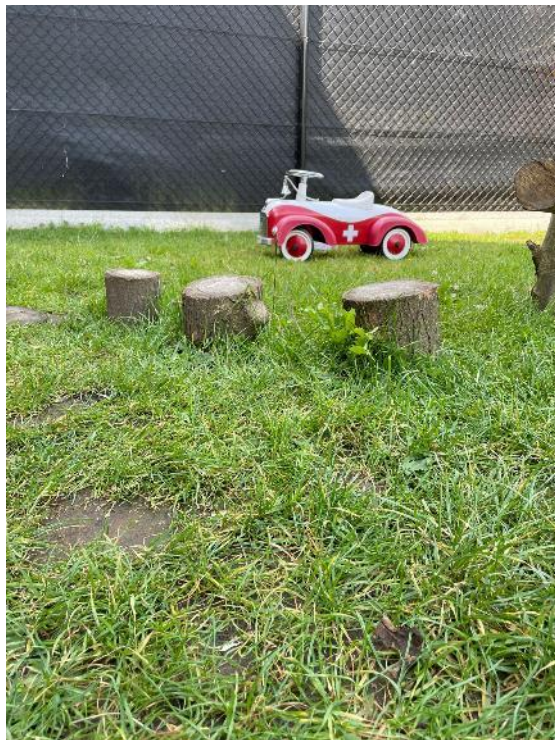
Inspirerend buitenmateriaal

Inspirerend buitenmateriaal

Inspirerend buitenmateriaal

Inspirerend buitenmateriaal

Filmpjes inspirerend buitenmateriaal

Materiaal en inspiratie om met leerlingen te werken aan buitenspelen en natuurbeleving

Observatie-oefening

Stap 1: observeren:

Observeer in je omgeving of op je stageplaats een kind of groepje kinderen dat buiten speelt. Noteer je bevindingen aan de hand van een aantal observatievragen:

- Wat zie je? (bewegingen, houdingen, gebruik van materialen, interacties...)
- Wat hoor je? (taal, geluiden, lachen, regels die ze afspreken...)
- Wat gebeurt er nog meer? (context: weer, omgeving, rol van andere kinderen of begeleiders)
- Herken je dit spel? (heb je dit zelf als kind gespeeld, of zie je parallellen met andere observaties?)
- Wat leer je van en over de kinderen? (bv. creativiteit, samenwerking, omgaan met risico's, interesses, talenten, ...)

Stap 2: delen en reflecteren:

Deel en vergelijk je observaties: wat liep gelijk/anders

Welke ontwikkelingsaspecten kwamen naar voor in het spel (motorisch, emotioneel, sociaal, cognitief, ...)

Wat kan een kinderbegeleider hieruit leren om zijn praktijk te verbeteren?

Vertrek van stellingen of citaten om het gesprek over groen/buitenspelen aan te gaan

“Kinderen moeten het hele jaar door naar buiten kunnen gaan.”

‘Op het einde van de dag moeten je voeten vuil zijn, je haren in de war en je ogen stralen.’

“Ouders remmen kinderbegeleiders af om met de kinderen naar buiten te gaan”

“Slecht weer bestaat niet alleen slechte kledij.”

“Met baby’s buiten gaan is onhaalbaar.”

Maak met je leerlingen een bucketlist voor buitenspelen

- Vertrek van hun eigen jeugdherinneringen: wat deden zij graag buiten toen ze kind waren, laat hen eventueel foto's meebrengen
- Maak een collage met ideeën, gedachten over buitenspelen
- Bedenk samen 20 dingen die kinderen moeten gedaan hebben voor ze naar de kleuterklas gaan – of voor ze 12 zijn.

Onderzoekende wandeling

- Vorm groepjes van 3-5 personen en kies samen een thema: dieren, bomen, stenen, planten, aarde, gras, water, geluid, lucht, ... (vul aan)
- Maak met je groepje een wandeling in de buurt. Tijdens de wandeling let je op het gekozen thema. Maak foto's van dingen die je opvallen, verwonderen of waarover je je vragen stelt.
- Na de wandeling formuleer je een vraag waarop je het antwoord niet weet en waarover je kan discussiëren. Kies een open vraag. Dus niet: is deze boom een eik maar bijvoorbeeld: 'zouden de bomen hier genoeg plaats hebben om te groeien?'
- Aan de hand van de foto's en je vraag vertel je aan elkaar wat je verwonderd heeft tijdens de wandeling. Vervolgens formuleren jullie samen één vraag waar je over kan discussiëren. Voer een gesprek over deze vraag en maak een kort verslag.
- Vertrek vervolgens van je thema en gesprek om te brainstormen over een aanbod voor kinderen.

Doe een excursie naar een 'groene' (kinderopvang)organisatie

- Bezoek met je leerlingen een organisatie die inzet op buitenspelen/vergroening. Of laat de leerlingen zelf in groepjes een excursie uitwerken
- Laat de leerlingen vooraf hun 'huiswerk' doen: laat hen de visie doornemen, een aantal vragen bedenken die ze willen stellen
- Geef hen tijdens het bezoek de opdracht mee om te observeren en documenteren. Nadien kunnen we een aantal praktijken beschrijven die ze willen overnemen of net niet willen overnemen.
- Organiseer aan de hand van de opdrachten achteraf een nabespreking

Interessante organisaties:

- Groene kinderdagverblijven: De Goudsbloem (Leuven), Het Toverhuis (Leuven, Herent, Heverlee), De Ontdekplek (Berlaar), Het Nachtegaaltje (Gent)
- Organisaties voor schoolgaande kinderen: IBO Geel, Samentuin 't Hofke, Plukgeluk vzw (Vremde en Linkeroever), Apenest (Lokeren), De Wildernis bouwspeelplaats (Kortrijk)
- De Helix en De Vroente (natuureducatieve centra)
- Zoek naar 'provinciale groendomeinen' in jouw provincie en laat je rondleiden.

Laat je leerlingen zelf aan natuurbeleving doen

- Maak een kruidenbak of moestuinbak en laat de leerlingen daarin zaaien, planten, oogsten.
- Zet een aantal (kamer)planten in de klas die je leerlingen moeten verzorgen.
- Laat je leerlingen elke week eenzelfde boom bezoeken en fotograferen en laat hen zo een reportage maken van wat de seizoenen doen met een boom.
- ...

Materiaal om te werken rond het thema buiten spelen en natuurbeleving

Foto 1: Kinderen op de BOANA, Beleving van (Foto: Liesa Lammens)

■ Lesblad – Ieder kind recht op natuur

1. Gezondheid en welzijn

Natuur bevordert de fysieke en mentale gezondheid van kinderen. Buiten spelen zorgt voor frisse lucht, beweging en ontspanning. Kinderen ervaren minder stress en herstellen sneller van spanning.

Opdrachten:

- Bespreek in duo's: Wanneer voel jij je beter: binnen achter een scherm of buiten in de natuur? Waarom?
- Maak een lijstje van drie manieren waarop buiten spelen kan helpen om je beter in je vel te voelen.

2. Ontwikkeling van het kind

Natuurervaringen ondersteunen de motorische, sociale, emotionele, cognitieve en zelfs spirituele ontwikkeling. Kinderen leren balanceren, samenwerken, hun gevoelens uiten, taal gebruiken en creatief denken.

Opdrachten:

- Kies één voorbeeld uit je eigen jeugd waarbij je iets nieuws leerde door buiten te spelen. Schrijf kort op wat je leerde.
- Bedenk in groepjes: Hoe kan een kinderbegeleider dit soort leerervaringen stimuleren bij jonge kinderen?

3. Spelkwaliteit

De natuur biedt rijk en divers spel: fantasiespel, uitdagend spel, samenwerkingsspel. Kinderen krijgen autonomie en leren creatieve oplossingen bedenken. Begeleiders spelen een cruciale rol door kinderen vrijheid én ondersteuning te geven.

Opdrachten:

- Kijk naar deze stelling: 'Binnen spelen met speelgoed is even goed als buitenspelen in de natuur.' → Kies eens of oneens en leg je keuze uit.
- Ontwerp in kleine groepjes een kort buitenspel dat kinderen in de opvang zouden kunnen spelen met natuurlijke materialen (takken, stenen, bladeren...).

4. Natuurverbondenheid en duurzame ontwikkeling

Natuurervaringen wekken verwondering en respect op. Kinderen leren zorg dragen voor planten, dieren en de omgeving. Dat legt de basis voor duurzaam gedrag later.

Opdrachten:

- Noteer drie dingen die jij zelf kan doen om zorgzamer met de natuur om te gaan.
- Stel je voor dat je met peuters of kleuters buiten speelt: hoe kan je hen op een speelse manier laten ontdekken waarom de natuur belangrijk is?

■ Slotvraag

Waarom vind jij het belangrijk dat iedereen – ook stadskinderen – recht heeft op natuurbeleving?

Bespreek dit klassikaal en schrijf samen een kernzin op die jullie mening samenvat.

<https://www.kdg.be/onderzoek/projecten/boana-natuurbeleving-de-buitenschoolse-opvang>

Materiaal om te werken rond het thema duurzame kinderopvang

Filmpjes

Cahier met theorie, inspiratie, tips en tricks.

<https://www.kdg.be/onderzoek-en-expertise/onderzoeksprojecten/kinderopvang-2030>

En nog materiaal

Films die inspireren

<https://www.youtube.com/watch?v=Jkii9dJfcw>
Denmark's Forest Kindergartens

<https://www.youtube.com/watch?v=mE1ADmtq7dQ>
Project Wild Thing (80 min)

En nog materiaal

Blink trajecten over buitenspelen en risicovol spel

Dashboard / Modules / Kinderbegeleider_0_3_Jaar / BC4_SPEL EN TAAL ONDERSTEUNEN / BC4_DLC10_Uitdaging bieden / BLINK_Risicovol spelen

Je bekijkt deze cursus als gast. Je voortgang wordt niet geregistreerd.

DUIK IN HET THEMA

In dit onderdeel leer je niet enkel de theorie, maar vind je ook leuke opdrachten en handige tips die je onmiddellijk in de opvang kan toepassen. Heb je er zin in? Klik dan hieronder op de groene knop.

Duik in het thema

Dashboard / Modules / Kinderbegeleider_0_3_Jaar / BC7_KINDVRIENDELIJKE OMGEVING VOORZIEN / BLINK_Buitenspelen

Je bekijkt deze cursus als gast. Je voortgang wordt niet geregistreerd.

DUIK IN HET THEMA

In dit onderdeel leer je niet enkel de theorie, maar vind je ook leuke opdrachten en handige tips die je onmiddellijk in de opvang kan toepassen. Heb je er zin in? Klik dan hieronder op de groene knop.

Belang van buitenspelen

Interessante websites

<https://www.groencement.nl>

<https://www.springzaad.be/>

<https://www.vlaanderen.be/duurzaam-educatiepunt>

<https://www.vlaanderen.be/duurzaam-educatiepunt/zelf-aan-de-slag/zoekkaarten>

https://bosplus.be/wp-content/uploads/2022/08/GLE-Activity-Pack_NL_4.2.2019.pdf

<https://www.goegespeeld.be/kinderopvang>

<https://risicovolspelen.arteveldehogeschool.be/nl>

“Laat de kinderen vrij zijn, moedig hen aan, laat hen buiten lopen wanneer het regent, laat hen hun schoenen uitdoen wanneer ze een plas water vinden, en wanneer het gras van de weiden met dauw bedekt wordt, laat hen erop lopen en het vertrappelen met hun blote voeten, laat hen vredig rusten wanneer een boom hen uitnodigt om onder zijn schaduw te slapen, laat hen roepen en lachen wanneer de zon hen wakker maakt ‘s ochtends.”

Maria Montessori, 1913

Bedankt.

